

Misztótfalusi Kis Miklós Múzeum Erdélyben

KÁNYÁDI SÁNDOR: KÖKOPORSÓ (RÉSZLET). „A VILÁGNAK OLYAN / SZEGLETIN ÉLÜNK / AHOL CSAK HOLTUNKBAN / ADJÁK KI A BÉRÜNK”

Persovits József

Két évtizede nyílt meg Erdélyben a Máramaros megyei Misztótfalun (ma Tautii Magheraus) a legnagyobb magyar nyomdászról, Misztótfalusi Kis Miklósról elnevezett gyűjtemény.

A MÚZEUMALAPÍTÓ ÉS AZ ALAPÍTÁS

A múzeumot Molnár József alapította, aki 1918-ban született Budapesten. 1940-ben a Szociáldemokrata Párt tagjaként az OIB titkára, 1945–1947-ben a Nemzeti Parasztpárt tagja, a párt propagandaosztályának vezetője. 1948-ban Svájcba emigrál, 1953-ban az Egyesült Államokba költözik, majd 1955-ben visszatérve Európába, Münchenben telepedik le.

1958-ban két linószedő géppel és egy nyomógéppel nyomdát alapít társvállalkozóként Lovas (Heller) György nyelvessel Münchenben. Megtanulva a nyomdász mesterséget, nyomdája biztosítja az egzisztenciális függetlenségét, amelyet lapkiadásra használ. A Látóhatár című folyóirat egyik alapítójaként (1950) szerzett tapasztalatait kamatoztatja, amikor 1958-ban elindítja az Új Látóhatár irodalmi, politikai folyóiratot, amely nyomdájában készül. A folyóiratba az emigráns magyar értelmiségi elit színe-java publikál. Néhány név a szerzők közül: Márai Sándor, Jászi Oszkár, Cs. Szabó László, Fenyő Miksa, Kovács Imre, Határ Győző, Hanák Tibor és a sor még folytatható. 1960-ban megalapítja az Auróra Könyvkiadót, amely a Nyugaton élő magyarság egyik kulturális központjává válik.

Molnár József neve kutatásai révén összefonódik Misztótfalusi Kis Miklóssal: bejárja Európát Misztótfalusi metszett betűi nyomában, évtizedekig kutatja levéltárakban, könyvtárakban tevékenységét. Amikor a 20. század közepén Harry Carter és Buday György bizonyítja, hogy az ún. holland antikva nem Anton Janson, hanem Misztótfalusi (Nicolaus Kis) alkotása, Molnár a nyomdájában készült könyveinek egy részét a felújított Misztótfalusi-betűvel készíti. Kutatá-



sát segíti a hollandiai Mikes Kelemen Társaság és a Stempel AG nyomdai részvénytársaság, utóbbinál eredeti Misztótfalusi betűmintákat talál. Firenzében is kutat, ahol Cosimo rendelésére „Niccolo Chis” 1691-ben eredeti betűket öntött, ugyanitt eredeti Misztótfalusi-kéziratra lel. Kutatásai összegzéseként megírja Misztótfalusi Kis Miklós című könyvét, amely 2000-ben Budapesten az Ünnepi Könyvhéten jelenik meg. A Királyhágómelléki Református Egyházkerülettel tárgyal, hogy vállalják el Misztótfalusi születési helyén létrehozandó múzeum gondozását. Alapítványt létesít a múzeum fenntartására, amelyet 1991-ben Budapesten bejegyeznek 10 ezer márka induló tőkével Misztótfalusi Kis Miklós Alapítványként. Az alapítványi pénzt Molnár József részben a saját zsebéből adja, részben az emigrációban élő magyaroktól gyűjti össze. 1991-ben megnyílik a múzeum, amely azóta látogatható.



Molnár József 2009 decemberében hunyt el Münchenben, színes, gazdag életpályát, egy múzeumi alapítványt és egy nyomdászmuzeumot hagyva maga mögött.

A GYŰJTEMÉNY

A múzeum a református templommal szemben, a régi parókia épületében található. A két helyiségben elhelyezett tárlókban és a falakon látható gyűjtemény párfát ritkító anyag, melynek törzsanyagát Molnár József gyűjtötte-adományozta, valamint névrokona, Misztótfalu egykori lelkésze Molnár József Károly, aki korábban kis házimúzeumot létesített az általa gyűjtött anyagból.

A múzeumban látható többek között Misztótfalusi Kis Miklós eredeti, 1685-ben elkészült, Amszterdamban nyomtatott Aranyos Bibliája, megtekinthető a Molnár József által Lipcséből szerzett 30 db eredeti Misztótfalusi-matrica, a Szenci Molnár-féle „kisedt” zsoltár, a Mentség



egy példánya, eredeti korabeli térképészeti nyomatok és a tanítványok munkái is. Gazdag fotóanyaggal, kortörténeti dokumentumokkal, Misztótfalusi-emlékekkel, -grafikákkal, plakátokkal, Kis Miklósról írt könyvekkel is találkozhat a látogató.

A múzeum épületének nagytermében kőtár is látható. A kiállított középkori faragott kövek a templom cinterméből és falából, valamint a múzeum kertjéből származnak. A régi lelkészi hivattal szemben épült fel 1923-ban az új, Kós Károly által tervezett mai lelkészlakás.

Az utca túloldalán, a középkorból származó műemlék református templomban látható a Misztótfalusi Kis Miklós születésének 300. évfordulóján 1950-ben felavatott kő emléktábla, alatta Páskándi Géza soraival: „Ki nevét szódba betűkbe, / más nevekbe rejti - / azt az Úristen / nem felejtí”.

2011. október 9-én a Misztótfalusi Kis Miklós Gyűjtemény megnyitásának 20. évforduló alkalmából jubileumi megemlékezésre került sor Misztótfalun a Misztótfalusi Református Egyházközség szervezésében.



Ennek keretében szakmai előadást tartott dr. Ferenc Postma professzor (Vrije Egyetem Amszterdam) *A holland kapcsolatok háttere és az erdélyi diákok a 17. században*, valamint Ősz Előd kolozsvári levéltáros *Az Aranyos Biblia (1685)* címmel. Majd ezt követően Molnár József (1918–2009) című megemlékezés hangzott el Angster Mária és Ronald Steur előadásában.